MUHANDISLIK & IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik, fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026-YIL
OKTABR / 10-SON V-QISM

Milliy nashrlar

OAK: https://oak.uz/pages/4802

05.00.00 - Texnika fanlari
08.00.00 - Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

ISSN INTERNATIONAL STANDARD SERIAL NUMBER INTERNATIONAL CENTRE

OpenAIRE

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

TOSHKENT DAVLAT TRANSPORT UNIVERSITETI

TOSHKENT

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, oktabr.

Bosh muharrir:
Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:
Shakarov Zafar G'afforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor
Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor
Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,
Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent
Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD
Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)
Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.
Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor
Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.
Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
05.01.07 – Matematik modellashtirish
05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
05.04.01 – Telekommunikasiya va kompyuter tizimlari, telekommunikasiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 – Makroiqtisodiyot
08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 – Ekonometrika va statistika
08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 – Marketing
08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 – Menejment
08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA • СОДЕРЖАНИЕ • CONTENTS

MUNDARIJA

KORXONA RAHBARIYATI TOMONIDAN ICHKI NAZORAT TIZIMINING CHETLAB O‘TILISHI BILAN BOG‘LIQ AUDITORLIK RISKLARINI BAHOLASH 9
Botirova Rahimaxon, Sirojiddinov Ikromiddin
PA-6 ASOSLI NANOKOMPOZIT OLISH TEXNOLOGIYASI VA TAHLIL USULLARI 16
Qurbonov Mahmudjon Xusanboy o‘g‘li
QASHQADARYO VILOYATIDA TASHQI VA ICHKI TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING ASOSIY TENDENSIYALARI 21
Xadjibekova Aziza Akbarovna
ALSI QOPLAMALI HS1300T/950Y MS MARTENSITLI PO‘LATNI FIBER LAZER BILAN KESISHDA YORDAMCHI GAZ TURI VA QOPLAMANING SHLAK HOSIL BO‘LISHIGA TA’SIRI 31
Alijonov Qobiljon, Tursunov Shovkat
OCHIQ BANK EKOTIZIMIDA RISKLARNI MIQDORIY BAHOLASH VA MONITORING QILISH MODELLARI: “ORIENT FINANS” XATB MISOLIDA 39
Abduvahobov Shohruh Xolmo‘min o‘g‘li
SILINDRIK ADSORBSION FILTRLARDA O‘ZGARUVCHAN TEZLIKLI RADIAL OQIM SHAROITIDA BIR KOMPONENTLI MODDANING KO‘CHISHI VA ADSORBSIYASINI GRANULA ICHIDAGI DIFFUZIYANI HISOBGA OLGAN HOLDA HISOBLASH TAJRIBALARI 46
Ermonova Mohinur Umidjon qizi
O‘ZBEKISTONDA SANOAT MAHSULOTLARINI MAHALLIYLASHTIRISH JARAYONLARINI CHUQURLASHTIRISH VA UNING IQTISODIY SAMARADORLIGI 56
Sobitova Ra’no Solidjonovna
KOMMUNAL XO‘JALIKNI RAQAMLASHTIRISH VA “AQLLI SHAHAR” TEXNOLOGIYALARINING HUDUDIY IQTISODIY O‘SISHGA TA’SIRINI EKONOMETRIK BAHOLASH 60
Odamboyev Oybek Ravshanbek o‘g‘li
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ БАНКОВ И МАЛОГО БИЗНЕСА В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ КРЕДИТНЫХ ПРОЦЕССОВ 66
Хаитов Хаёт
YIGIRUV JARAYONIDA HOSIL BO‘LADIGAN TOLA CHIQINDILARIDAN QAYTA FOYDALANISHNING IP SIFATIGA TA’SIRI 71
Shodmonkulov Alisher, Jalilov Dilshod
GIDROTEXNIKA INSHOOTLARINING EKSPLUATATSION ISHONCHLILIGINI OSHIRISHDA INYEKSIYA CHORA-TADBIRLARINI TAKOMILLASHTIRISH VA ULARNING SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI 77
Qahhorov O‘ktam, Kurbanova Khurshida, Kurbonov Ulug‘bek
OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARI XAVFSIZLIGINI STANDARTLASHTIRISH VA NAZORAT QILISHDA XITOY TAJRIBASI HAMDA UNI O‘ZBEKISTON AMALIYOTIGA MOSLASHTIRISH YO‘NALISHLARI 86
Muminov Najmiddin, Bakiyev Elyorbek
O‘ZBEKISTON HUDUDLARIDA IQTISODIY XAVFSIZLIKNING HOZIRGI HOLATI VA TENDENSIYALARI 93
Jurayev Ismatulla Izzatullayevich
DESIGNING A REPRODUCIBLE FRAMEWORK FOR RESPONSIBLE AI-ENABLED HUMAN RESOURCE ANALYTICS IN HIGHER EDUCATION: A METHODOLOGICAL STUDY IN THE CONTEXT OF UZBEKISTAN 102
Narmuradova Sitora Aktamovna
YASHASH VA OVQATLANISH XIZMATLARINI KO‘RSATUVCHI KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHNING XORIJIY TAJRIBASI 108
Ganiyev Firdavs Abduraufovich

ANALYSIS OF THE POSITIVE AND NEGATIVE ASPECTS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGIES IN IMPROVING THE ECONOMIC EFFICIENCY OF ENTERPRISES 113
Shakirova Farogat Boltayevna
KORXONALARDA LOGISTIK KONSENTRATSIYA VA TAQSIMOT TIZIMLARINI INTEGRATSIYALASH STRATEGIYALARI 119
Bazorboyeva Farangiz, Xudiyarova Shahzoda, Narzullayev Shodiyor
TEMIR YO‘L KORXONALARIDA MOLIYAVIY HISOBNI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TASHKIL QILISHNING O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI 125
Misirov Xurshid Mamasobirovich
TA’MINOT ZANJIRLARINI BOSHQARISHDA SUN’IY INTELLEKTDAN FOYDALANISHNING AFZALLIKLARI 132
Rahmataliyev Salohiddin, Obidjonov Azizbek, Erkinxojiyev I.I
IQTISODIYOTDA EKONOMETRIK MODELLASHTIRISHNING ROLI VA AHAMIYATI 138
Karimov Abdusamat Ismonovich
TO‘QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI BOSHQARISH STRATEGIYASINI RAQAMLI TRANSFORMATSIYA ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH 144
Nasibboyev Fazliddin Sirojiddinovich
YASHIL INNOVATSIYALARNING IQTISODIYOTGA TA’SIRI 150
Razakova Barno Sayfiyevna
TEMIR YO‘L TRANSPORTIDA HR AMALIYOTLARINING SAMARADORLIKKA TA’SIRINI BAHOLASH: XORIJIY TADQIQOTLAR SHARHI VA USLUBIY YONDASHUVLAR 156
Xursanova Gulshan Ravshan qizi
FARG‘ONA VODIYSI TUMANLARINI INTEGRAL BAHOLASH VA TIPOLOGIYALASH ASOSIDA INVESTITSION RIVOJLANISH YO‘NALISHLARINI ASOSLASH 162
G‘ulomov Ulug‘bek G‘afurovich
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA TIJORAT BANKLARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO‘LLARI 169
Kulboyeva Nargiz Majitovna
QASHQADARYO VILOYATI TURIZM SALOHIYATIDAN FOYDALANISHNING HOLATI VA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI 176
Uzoqov Jamshid, Boboqulov Oybek
O‘ZBEKISTONDA ISLOMIY BANK FAOLIYATINI TARTIBGA SOLISH TIZIMI: SHARIAT BOSHQARUVI MODELINI BAHOLASH VA TAKOMILLASHTIRISH YO‘NALISHLARI 182
Sulaymanov Arslonbek Faxriddin o‘g‘li
SAMARQAND VILOYATI XIZMAT KO‘RSATISH KORXONALARIDA ASOSIY VOSITALARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH 189
Shadiyeva Gulnora, Yuldasheva Sevinch
IJTIMOIY MEDIA FAOLLIGINING OLIY TA’LIM TASHKILOTLARI FAOLIYATINI MANFAATDOR TOMONLAR TOMONIDAN IDROK ETISHDAGI ROLI 194
Urinov Bobur, Nazarov G‘ulom
YASHIL KREDITLASH AMALIYOTINING XALQARO TAJRIBASI VA UNDAN O‘ZBEKISTONDA FOYDALANISH 202
Usmonova Gulasal Akmal qizi
ЭКОНОМЕТРИЧЕСКОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ И ПРОГНОЗИРОВАНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО ПРОИЗВОДСТВА В РЕСПУБЛИКЕ КАРАКАЛПАКСТАН 207
Махамбетова Урингуль Реймбаевна
TRANSPORT VOSITALARINI KORROZIYADAN HIMOYA QILUVCHI QOPLAMANING ADGEZION MUSTAHKAMLIGINI TADQIQ QILISH 213
Ibragimov Botir Dastamovich

MUNDARIJA • СОДЕРЖАНИЕ • CONTENTS

MUNDARIJA • СОДЕРЖАНИЕ • CONTENTS

SPORT TASHKILOTLARIDA RAQAMLI MARKETING TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO‘LLARI 220
Yusupov Maxamadamin, Zakirova Umida
IQTISODIY SAMARADORLIK KO‘RSATKICHLARINI BAHOLASH TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA’MINLASH OMILI SIFATIDA 225
Dadayev Quvonish Mashrabovich
MAISHIY XIZMATLAR SIFATINING MIJOZLAR SODIQLIGI VA KORXONALAR DAROMADIGA TA’SIRI 235
Shadiyeva Gulnora, Sharipova Yulduz
MAKTABGACHA TA’LIM TASHKILOTLARIDA RISK-YO‘NALTIRILGAN ICHKI AUDIT VA MOLIYAVIY NAZORAT SAMARADORLIGINI BAHOLASH 240
Halilov Boburjon Sobirjon o‘g‘li
SAMARQAND VILOYATIDA BILIMGA ASOSLANGAN XIZMATLAR (ALOQA-AXBOROT VA MOLIYAVIY XIZMATLAR) RIVOJLANISHINING HUDUDIY IQTISODIY O‘SISHDAGI O‘RNI 250
Abdullayev Jamshid Obidovich
SUT YO‘NALISHIDAGI CHORVACHILIKDA OZUQA XARAJATLARINI ENERGIYA EHTIYOJI (MJ) BO‘YICHA TAQSIMLASH VA MAHSULOT TANNARXINI KO‘P DRAYVERLI KALKULYATSIYA QILISH MODELI 258
Mardonov Mamed Shavkatovich
QISHLOQ XO‘JALIGI KORXONALARINING MOLIYAVIY RESURSLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGI TAHLILI 265
Boboyeva Shoira Shoniyozovna
SAMARQAND VILOYATI OZIQ-OVQAT SANOATIDA MAHSULOT DIVERSIFIKATSIYASINING KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGIGA TA’SIRI 271
Shadiyeva Gulnora, Jumayev Shoxrux
MARKAZIY BANK MUSTAQILLIGI VA INFLATSIYANI MAQSADLI BOSHQARISH REJIMINING INSTITUTSIONAL ASOSLARI: XALQARO TAJRIBA VA O‘ZBEKISTON AMALIYOTI 279
Safarov Sardor O‘tkirjon o‘g‘li
DOES REGIONAL ECONOMIC INTEGRATION PROMOTE ECONOMIC GROWTH? EVIDENCE FROM THE EURASIAN ECONOMIC UNION (EAEU) – USING PANEL DATA ANALYSIS, 2000–2025 283
Muhammad Eid Balbaa
QIMMATLI QOG‘OZLAR BOZORINING INSTITUTSIONAL RIVOJLANISHI: MOLIYAVIY BARQARORLIKKA TA’SIRINING O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA IQTISODIY O‘SISH BILAN BOG‘LIQLIGI 289
Zuvaydullayev Nematullo Oybek o‘g‘li
TRANZIT YO‘LDAGI SERVIS MAJMUASINI LOYIHALASH VA XALQARO AVTOPOYEZDLAR UCHUN TAKOMILLASHTIRILGAN TEXNIK SERVIS TIZIMINING TEXNIK-IQTISODIY SAMARADORLIGI 295
Do‘maxonov Furqatbek Shuxrat o‘g‘li
STRATEGIK MENEJMENT ORQALI MILLIY IQTISODIY RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISH 303
Oralbaeva Diana, Koshanov Abdimurat
ВЛИЯНИЕ МЕТЕОРОЛОГИЧЕСКИХ УСЛОВИЙ НА ЭНЕРГЕТИЧЕСКИЕ ПОКАЗАТЕЛИ СОЛНЕЧНЫХ ФОТОЭЛЕКТРИЧЕСКИХ СИСТЕМ: АНАЛИТИЧЕСКИЙ ОБЗОР И КЛИМАТИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА ДЛЯ ПРЕДПРИЯТИЯ UZBEKISTAN GTL 309
Ботиров Бозорбек, Курбанов Юнус, Пардаев Бахром, Отаева Лилия
KAPITAL BOZORI ISHTIROKCHILARI FAOLIYATINI MUVOFIQLASHTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH 318
Turdieva Uzayda Omirbaevna
DAVR XARAJATLARI AUDITIDA TAHLILIY AMALLARNI QÖLLAŞ YÖNALIŞLARI 325
M.B. Nizekeyev
MOLIYAVIY HISOBOTLAR AUDITINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI 329
Maxmudov Azamat Normuradovich
PHOTOMETRIC METHOD FOR DETERMINING THE FINENESS OF WOOL FIBERS 334
Valieva Zulfiya, Sa’dullayev Shaxriyor

ГОСУДАРСТВЕННО-ЧАСТНОЕ ПАРТНЁРСТВО В РЕАЛИЗАЦИИ ИННОВАЦИОННЫХ ПРОЕКТОВ В СФЕРЕ УСЛУГ 338
Насиров Дилшод, Нематова Адолат
УПРАВЛЕНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТЬЮ В УСЛОВИЯХ ЭНЕРГЕТИЧЕСКОГО ПЕРЕХОДА: ОБЗОР ТЕОРЕТИЧЕСКИХ ПОДХОДОВ И ЭМПИРИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ 344
Якубов Д.К., Далмурадова Н.Н.
DAVLAT OLIY TA’LIM TASHKILOTLARIDA SMETALAR IJROSI HISOBOTI, SAMARADORLIGINI BAHOLASH VA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA 355
Norquchqorov Abdulaziz Ziyodulla o‘g‘li
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING TASHQI SAVDO FAOLIYATINI DAVLAT TOMONIDAN QO‘LLAB-QUVVATLASHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI VA ILG‘OR XORIJ TAJRIBASI 363
Ismailov Erkin Faxretdinovich
TEMIR YÖL TRANSPORTI KORXONALARIDA DAROMADLAR, XARAJATLAR VA XIZMATLAR TANNARXI HISOBINI TAKOMILLAŞTIRIŞ 371
Misirov Xurşid Mamasobiroviç
SANOAT KORXONALARIDA MARKETING SAMARADORLIGINI AHP, DEA VA KPI KO‘RSATKICHLARI ASOSIDA BAHOLASHNI TAKOMILLASHTIRISH 380
Bazarova Mamlakat, Navruz-zoda Layli
RAQAMLI STRATEGIK BOSHQARUV MODELI VA INTEGRAL INDEKS ASOSIDA OLIY TA’LIM MUASSASALARI SAMARADORLIGINI MAQSADLI BAHOLASH 386
Badalova Lola Borisovna
TARKIBIY OPTIMALLASHTIRISHNING IQTISODIY PARAMETRLARINI ANIQLASH MODELI 391
Shukurov Ulug‘bek Shokirovich
BANK VA MOLIYA BOŞQARUVIDA XALQARO REYTING VA INDEKSLARNING ÖZARO UYĞUNLIGI 395
Kamolova Gulhayo
ESG AUDITNI O‘TKAZISH JARAYONINI TAKOMILLASHTIRISH YO‘NALISHLARI 400
Zufarova Z. R.
IMPROVING THE METHODOLOGY FOR FORMALIZING THE SHADOW ECONOMY THROUGH FISCAL INSTRUMENTS: EVIDENCE FROM TAX BURDEN REFORMS IN UZBEKISTAN 405
Ergasheva Malikakhon Avazkhon qizi
BANKLARNING AML-TIZIMLARIGA SUN’IY INTELLEKTNI JORIY ETIŞ METODOLOGIYASI: XARAJATLAR FUNKSIYASI, YETUKLIK MODELI VA INVESTITSIYALAR SAMARADORLIGI (ÖZBEKISTON MISOLIDA) 412
Raşidov Avazbek
TIJORAT BANKLARI AKTIV OPERATSIYALARI SAMARADORLIGINI KOMPLEKS VA INTEGRAL BAHOLASH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH 422
Sharipova Dilfuza Jumaniyazovna
MIS ISHLAB CHIQARISH SHLAKLARINI FLOTATSION BOYITISH JARAYONI CHIQINDILARINI ISHQORIY MUHITDA KUYDIRISHNING TERMODINAMIK KO‘RSATKICHLARINI TADQIQ ETISH 428
Axmedova Nigora Erkin qizi
OLIY TA’LIM XIZMATLARI BOZORIDA VAUCHERLI MOLIYALASHTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH 435
Jurayev Yigitali Davronovich
EKSPORT VA IMPORT OPERATSIYALARI ORQALI MAMLAKAT HUDUDIGA JALB QILINADIGAN INVESTITSIYALAR HISOBI 441
Misirov Asliddin, Xushvaqtov Shamshodjon, Mehriddinov Bahrom
EKSPORT VA IMPORT OPERATSIYALARI AUDITINI O‘TKAZISH TARTIBI 445
Misirov Asliddin, Ishmuratov Diyorbek, Gurbandurdiyev Permanbek
KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI INVESTITSIYA SAMARADORLIGIGA MOLIYAVIY VA INSTITUTSIONAL OMILLARNING TA’SIRI: RIVOJLANAYOTGAN MAMLAKATLAR MISOLIDA 449
Butayev Javlonbek Inatillo o‘g‘li

MUNDARIJA • СОДЕРЖАНИЕ • CONTENTS

SANOAT TARMOQLARI DIVERSIFIKATSIYASINING OPTIMAL DARAJASINI ANIQLASH VA BAHOLASH454
Jalilov Bahrom Sotiboldievich
BITIRUVCHILAR MALAKASI VA ISH BERUVCHILAR TALABI O‘RTASIDAGI NOMUVOFIQLIKNI BAHOLASH METODIKASI 459
Xolmuxamedov Muxsinjon Murodullayevich
TANLOV VA TENDERLARDA BAHOLASH MEZONLARINI KICHIK BIZNES IMKONIYATLARIGA MOSLASHTIRISH 465
Axmedjanov Sardorbek Anvarovich
СТРУКТУРА ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРОМЫШЛЕННОГО ПРОИЗВОДСТВА НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОЙ СИСТЕМЫ: ЧЕТЫРЁХКОМПОНЕНТНАЯ МОДЕЛЬ И ЕЁ ЭМПИРИЧЕСКАЯ ПРОВЕРКА 469
Курбонова Маъмура Абдукари қизи
QASHQADARYO VILOYATI AHOLISI O‘RTASIDA KAMBAG‘ALLIKNING KELIB CHIQISH SABABLARI 478
Xushvaqov Anvar Boqiyevich
SOLIQ TUSHUMLARINING YIG‘ILUVCHANLIK DARAJASINI BAHOLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH 483
Berdiyeva Uguloy Abdurahmonovna
O‘ZBEKISTONDA 2027-YILDA SOLIQ MA’MURCHILIGINI YANADA TAKOMILLASHTIRISH YUZASIDAN ISHLAB CHIQILGAN TAKLIFLAR 489
Normurzayev Umid Xolmurzayevich
HUDUDLARNING TASHQI INVESTITSION SALOHIYATINI SHAKLLANTIRISHDA SAVDO OCHIQLIGI VA INSON KAPITALINING TA’SIRINI EKONOMETRIK BAHOLASH 494
Artiqov Beruniy Sultanboyevich
RAQAMLI SOLIQ MA’MURIYATCHILIGI SAMARADORLIGINI BAHOLASH KO‘RSATKICHLARI TIZIMIGA OID XALQARO YONDASHUVLAR 502
Ibadullayev Sanjar Sodiqmuratovich
O‘ZBEKISTONDA KORPORATIV OBLIGATSIYALAR BOZORINI RIVOJLANTIRISHNING INSTITUTSIONAL MEXANIZMLARI: MAVJUD HOLAT, MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR 508
Abdusalomov Ozodbek Baxtiyor o‘g‘li
SANOAT KORXONALARIDA RAQAMLI ISHLAB CHIQARISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH METODIKASI 516
Muxitdinov Xudayar Suyunovich
SUVNI PARCHALASH UCHUN O‘TISH METALLARI ASOSIDAGI KATALIZATORLAR 524
Turdialiyeva Shahzoda, Yuldasheva Shoxida, Xudoyberdiyev Olloqul, Xayitboyev Jasurbek, Djabbarova Marxabo
AKSIYADORLIK JAMIYATLARI INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISHNING NAZARIY MASALALARI 530
Abduraxmonova Ziyoda Abdullayevna

AKSIYADORLIK JAMIYATLARI INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISHNING NAZARIY MASALALARI

Abduraxmonova Ziyoda Abdullayevna
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
Kapital bozori va moliyaviy texnologiyalar kafedrasi katta o‘qituvchi, PhD.

Annotatsiya. Maqolada aksiyadorlik jamiyatlari investitsion jozibadorligini oshirishning nazariy jihatlari turli iqtisodchi olimlarning ilmiy qarashlari va mulohazalari asosida o‘rganilgan. Investitsion jozibadorlikning mohiyatini yorituvchi nazariy yondashuvlar, aksiyadorlik jamiyatlarida investitsion jozibadorlikni oshirishga ta’sir etuvchi asosiy ko‘rsatkichlar hamda ustuvor yo‘nalishlar tadqiq etilgan. O‘tkazilgan tahlillar asosida ilmiy xulosalar va amaliy takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: aksiyadorlik jamiyatlari, investitsion jozibadorlik, dividend, likvidlik, rentabellik, fond birjasi, moliyaviy barqarorlik, biznes qiymati.

Аннотация. В статье рассматриваются теоретические аспекты повышения инвестиционной привлекательности акционерных обществ на основе научных взглядов и мнений различных учёных-экономистов. Исследованы теоретические подходы к раскрытию сущности инвестиционной привлекательности, основные показатели и приоритетные направления, влияющие на её повышение в акционерных обществах. На основе проведённого анализа сформулированы научные выводы и разработаны практические предложения.

Ключевые слова: акционерные общества, инвестиционная привлекательность, дивиденды, ликвидность, рентабельность, фондовая биржа, финансовая устойчивость, стоимость бизнеса.

Abstract. The article examines the theoretical aspects of enhancing the investment attractiveness of joint-stock companies based on the scientific views and opinions of various economists. It explores theoretical approaches to defining the concept of investment attractiveness, as well as the key indicators and priority areas influencing its enhancement in joint-stock companies. Based on the analysis, scientific conclusions and practical recommendations are formulated.

Keywords: joint-stock companies, investment attractiveness, dividends, liquidity, profitability, stock exchange, financial stability, business value.

KIRISH

Bugungi kunda mamlakatimizda aksiyadorlik jamiyatlari investitsion jozibadorligini oshirish korporativ sektorning barqaror rivojlanishini ta’minlash, milliy iqtisodiyotga mahalliy va xorijiy investitsiyalar oqimini kengaytirish hamda kapital bozorining institutsional salohiyatini mustahkamlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Investitsion jozibadorlikning yuqori darajasi aksiyadorlik jamiyatlariga qo‘shimcha moliyaviy resurslarni jalb qilish, ishlab chiqarish quvvatlarini modernizatsiyalash va innovatsion loyihalarni moliyalashtirish imkoniyatlarini kengaytiradi. Bunda korporativ boshqaruv tizimining xalqaro standartlarga muvofiqlashtirilishi, aksiyadorlar huquqlarining ishonchli himoya qilinishi va kompaniya faoliyatining shaffofligini ta’minlash investorlar ishonchini shakllantiruvchi asosiy omillar hisoblanadi. Shuningdek, moliyaviy hisobotlarning xalqaro standartlar asosida yuritilishi, mustaqil audit sifatining oshirilishi hamda kompaniyaning moliyaviy holati to‘g‘risidagi axborotlarning o‘z vaqtida oshkor etilishi investitsiyaviy qarorlar qabul qilish jarayonida axborot asimmetriyasini kamaytiradi. Aksiyadorlik jamiyatlarining dividend siyosatini takomillashtirish, investitsiya loyihalarining iqtisodiy samaradorligini oshirish va aksiyadorlar uchun barqaror daromadlilikni ta’minlash ularning uzoq muddatli investitsion jozibadorligini mustahkamlaydi. Korporativ risklarni boshqarish mexanizmlarini rivojlantirish, moliyaviy barqarorlikni saqlash va biznes jarayonlarini raqamlashtirish kompaniyalarning ichki hamda tashqi iqtisodiy beqarorlik sharoitlariga moslashuvchanligini oshiradi. Aksiyalar likvidligini ta’minlash, fond birjasidagi savdo faolligini kengaytirish va kompaniyalarning bozor kapitallashuvini oshirish investorlar uchun investitsiyalarni erkin joylashtirish hamda zarur hollarda ularni realizatsiya qilish imkoniyatlarini yaxshilaydi.

O‘zbekistonda ayrim aksiyadorlik jamiyatlari investitsion jozibadorligini oshirish jarayonida korporativ boshqaruv tizimidagi institutsional kamchiliklar, moliyaviy shaffoflikning yetarli darajada ta’minlanmaganligi hamda investorlar huquqlarini himoya qilish mexanizmlarining takomillashmaganligi muhim to‘siqlardan biri

hisoblanadi. Aksiyadorlik jamiyatlarida xalqaro moliyaviy hisobot standartlarining to‘liq joriy etilmaganligi va moliyaviy axborotlarning o‘z vaqtida oshkor qilinmasligi mahalliy hamda xorijiy investorlarning kompaniyalar faoliyatiga nisbatan ishonchini pasaytiradi. Shuningdek, ayrim korxonalarda davlat ulushining yuqoriligi, korporativ qarorlar qabul qilishda mustaqil direktorlar rolidan yetarli darajada foydalanilmasligi va manfaatlar to‘qnashuvining mavjudligi boshqaruv samaradorligini cheklaydi. Milliy fond bozorida aksiyalar likvidligining pastligi, erkin muomaladagi aksiyalar ulushining cheklanganligi hamda ikkilamchi bozor savdolarining yetarlicha rivojlanmaganligi investorlarning investitsiyalarni tezkor realizatsiya qilish imkoniyatlarini kamaytiradi. Bundan tashqari, aksiyadorlik jamiyatlarining dividend siyosatida barqarorlik va prognoz qilinuvchanlikning yetishmasligi, foydani taqsimlash mexanizmlarining iqtisodiy manfaatlarga to‘liq mos kelmasligi investorlarning uzoq muddatli investitsiya qarorlariga salbiy ta’sir ko‘rsatadi. Mamlakat kapital bozorida institutsional investorlar, jumladan, investitsiya fondlari, sug‘urta kompaniyalari va pensiya jamg‘armalarining faoliyati yetarlicha rivojlanmaganligi aksiyadorlik jamiyatlari qimmatli qog‘ozlariga bo‘lgan barqaror talabning shakllanishini cheklaydi. Shu sababli quyida aksiyadorlik jamiyatlari investitsion jozibadorligini oshirishning nazariy jihatlariga e’tibor qaratamiz.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

V. Pahomovga ko‘ra “investitsion jozibadorlik bu potensial investorga mavjud mablag‘larni investitsiya qilish maqsadida ma’lum bir investitsiya obyekti boshqalarga qaraganda qanchalik jozibadorligini baholashga imkon beradigan xususiyatlar to‘plami hisoblanadi. Potensial investor investitsiyalar uchun kompaniya obyektlarini tanlashda va investitsion jozibadorligini baholashda e’tiborga oladigan asosiy omillar: ishlab chiqarishning texnologik omillari, resurslari, institutsional, normativ-huquqiy, infratuzilma omillari, eksport salohiyati, ishbilarmonlik obro‘yi va boshqalar. Yuqorida sanab o‘tilgan omillarning har biri turli ko‘rsatkichlar bilan tavsiflanishi mumkin” [1]. Investitsion jozibadorlik investorlar uchun muhim mezon bo‘lib, kapitalni jalb qilish jarayonida katta ahamiyat kasb etadi. Ushbu tushuncha investitsiya obyektining boshqa variantlarga nisbatan qanchalik foydali ekanligini aniqlash imkonini beradi. Investorlar sarmoya kiritishda ishlab chiqarish texnologiyasi va resurslar kabi muhim omillarni hisobga oladi. Shuningdek, infratuzilmaning rivojlanganligi va normativ-huquqiy sharoitlarning barqarorligi ham katta ta’sir ko‘rsatadi. Kompaniyaning eksport salohiyati uning bozor imkoniyatlarini kengaytirib, investitsiyalar jozibadorligini oshiradi. Ishbilarmonlik obro‘yi va korporativ boshqaruvning shaffofligi investorlar ishonchini mustahkamlashga xizmat qiladi. Investitsion jozibadorlikni baholashda turli ko‘rsatkichlar qo‘llanilib, har bir omil alohida tahlil qilinadi. Samarali investitsiya muhitini yaratish kompaniyalarning kapital oqimini jalb qilish imkoniyatlarini oshiradi. Investorlar uzoq muddatli barqarorlik va daromadlilikka e’tibor qaratib, o‘z qarorlarini qabul qiladi.

Y.Rolik fikricha “hozirgi sharoitda kompaniyaning investitsion jozibadorligini tavsiflovchi barcha parametrlar ichida innovatsion faoliyatni belgilaydigan asosiy parametrlar hisoblanadi. Bunday parametrlardan biri kompaniyaning innovatsion strategiyasidir” [2]. Innovatsion faoliyat kompaniyaning investitsion jozibadorligini oshirishda muhim rol o‘ynaydi. Innovatsion strategiya kompaniyaning raqobatbardoshligini mustahkamlash va bozor sharoitlariga moslashishiga yordam beradi. Texnologik yangiliklarni joriy etish investorlar uchun kompaniyaning istiqbolli ekanligini ko‘rsatadi. Innovatsiyalarga yo‘naltirilgan kompaniyalar kapital jalb qilish imkoniyatiga ega bo‘ladi.

“Investitsion jozibadorlikni baholash muammosi uzoq vaqt davomida turli kompaniyalarning ko‘plab tahlilchilarining ishini o‘z ichiga oladi. Shu munosabat bilan “investitsion jozibadorlik” atamasini ta’riflashda ko‘plab yondashuvlar mavjud. Korxonalar investitsion jozibadorligini belgilashda investorning turini, kompaniyaning profilini va ma’lum vaqtdagi investitsiya maqsadlarini hisobga olinishi lozim. Xo‘jalik yurituvchi subyektlarni baholash usullari, shu jumladan, klassik va mualliflik usullarining investitsion jozibadorligi tahlil qilinadi. Zamonaviy ilmiy ishlarda mualliflar kompaniya faoliyat ko‘rsatadigan iqtisodiyot tarmoqlarining o‘ziga xos xususiyatlarini hisobga oladi. O‘tkazilgan tadqiqotda mavjud baholash usullari investitsiya loyihasi samarasini o‘lchashga qaratilganligi va ichki investorlar uchun uni oshirish vositalarini aniqlashga imkon berishi aniqlangan. Korxonalarning investitsion jozibadorligining bir qator muhim nazariy jihatlari mazkur tushuncha bo‘yicha tadqiqotlarni yanada rivojlantirishni talab qiladi. Xususan, sohadagi nodavlat kompaniyalar, xizmat ko‘rsatuvchi kompaniyalar uchun korxonaning investitsion jozibadorligi atamasini ta’riflashda yagona yondashuv mavjud emas. Muayyan investorlar guruhi uchun investitsion jozibadorligini aniqlashga e’tibor yetarli emas” [3]. Korxonalarning investitsion jozibadorligini chuqur tadqiq etish ushbu tushunchaning yanada rivojlanishini talab qiladi. Xizmat ko‘rsatuvchi va nodavlat kompaniyalar uchun yagona ta’rifning yo‘qligi investitsion baholash jarayonini murakkablashtiradi. Turli investorlar guruhlari uchun investitsion jozibadorlik mezonlarini aniqlash muhim masalalardan biridir. Shu sababli, bu sohada yagona yondashuv va tizimli baholash metodikasini ishlab chiqish zarur. Investitsion jozibadorlikni aniqlashdagi ilmiy yondashuvlar kelajakda yanada takomillashtirilishi lozim.

“Kompaniyani sotib olayotganda, har qanday investor sotib olingan kompaniyaning barqaror moliyaviy holatiga, uning istiqbollari va kelajakdagi rivojlanishiga ishonishi kerak. Ushbu parametrlarning barchasini aniqlash, o‘z navbatida, kompaniyaning investitsion jozibadorligi ko‘rsatkichiga ta’sir qiladi. Shuning uchun kompaniyani sotib olish maqsadida uning investitsion jozibadorligini aniqlash hozirgi vaqtda dolzarb hisoblanadi” [4]. Investorlar kompaniyani sotib olishdan oldin uning moliyaviy barqarorligi va rivojlanish istiqbollarini chuqur tahlil qiladi. Kompaniyaning investitsion jozibadorligi yuqoridagi omillar asosida shakllanadi va qaror qabul qilishda muhim rol o‘ynaydi. Investitsion jozibadorlikni aniqlash kompaniyaning kelajakdagi muvaffaqiyatini baholash imkonini beradi.

Guskova T.N., Krilov E.I., Roizman I.I. va boshqalar o‘z ishlarini kompaniyaning investitsion jozibadorligini o‘rganishga bag‘ishlagan va bu atamaning ta’rifini tushunishga harakat qilishgan. “Hozirda investitsion jozibadorligi bo‘yicha yagona ta’rif mavjud emas, chunki bu atamaning ta’rifi investitsion jozibadorlikni baholashdagi asosiy omillarga bog‘liq” [5]. Investitsion jozibadorlikning yagona ta’rifi yo‘qligi uning baholash mezonlarining turlicha ekanligini ko‘rsatadi. Turli investorlar uchun muhim bo‘lgan omillar har xil bo‘lib, bu tushunchaning noaniqligiga sabab bo‘ladi. Investitsion jozibadorlik iqtisodiy, moliyaviy va institutsional omillarga bog‘liq holda o‘zgarishi mumkin. Shuning uchun bu tushunchani aniqlash va baholashda moslashuvchan yondashuv talab etiladi. Kelajakda yagona va universal ta’rif ishlab chiqish investitsiya jarayonlarini aniqroq baholashga yordam berishi mumkin.

“Investitsion jozibadorlik - bu kompaniyaning investitsiyalar uchun to‘lovga qodir talabini tavsiflovchi sifat va miqdoriy omillar tizimi” [6]. Investitsion jozibadorlik kompaniyaning sarmoya jalb etish qobiliyatini belgilovchi muhim ko‘rsatkichdir. Bu tushuncha kompaniyaning moliyaviy barqarorligi va rentabelligiga bevosita bog‘liq. Sifat va miqdoriy omillar tizimi investorlarga kompaniyaning ishonchliligi haqida aniq tasavvur beradi. Ushbu omillar to‘g‘ri baholansa, kompaniya uchun yangi investitsiya imkoniyatlari kengayadi. Shu sababli, investitsion jozibadorlikni oshirish kompaniyaning strategik maqsadlaridan biri bo‘lishi kerak.

“Investitsion jozibadorlik - bu ma’lum bir kompaniyaga pul investitsiya qilishning maqsadga muvofiqligini tavsiflovchi keng qamrovli ko‘rsatkich” [7]. Investitsion jozibadorlik kompaniyaga sarmoya kiritishning samaradorligini baholashga yordam beruvchi asosiy ko‘rsatkichdir. Ushbu ko‘rsatkich moliyaviy barqarorlik, rentabellik va rivojlanish istiqbollari kabi omillarni o‘z ichiga oladi. Kompaniyaning investitsion jozibadorligini aniqlash investorlar uchun muhim qarorlarni qabul qilishda asos bo‘ladi. Bu ko‘rsatkichni baholash kompaniyaning bozordagi mavqeini va potensial o‘sishini aniqlashga yordam beradi. Shuning uchun investitsion jozibadorlik kompaniya uchun sarmoya jalb qilishda kalit omil hisoblanadi.

U. Xalikov “dividendlardan olinadigan daromadlarning soliqqa tortilishi, o‘z navbatida, aholi real daromadlarining nisbatan kamayishiga olib kelishi” [8]ga e’tibor qaratgan. Dividendlardan olinadigan daromadlar soliqqa tortilishi belgilangan tartibga muvofiq amalga oshiriladi. Bu holat aksiyadorlar oladigan sof daromad miqdorini kamaytiradi.

Z. Ashurov “aksiyadorlik kapitali samaradorligini oshirishda dividend siyosatining aniq tamoyillari va tartibotini belgilash hamda aksiyadorlarga dividendlar to‘liq va o‘z vaqtida to‘lanishini ta’minlash” [9] zarurligini ta’kidlagan. Aksiyadorlik kapitali samaradorligini oshirish uchun dividend siyosatining aniq va shaffof tamoyillarini ishlab chiqish muhim ahamiyatga ega. Bu siyosat asosida aksiyadorlar o‘z huquqlari va daromad manbalariga nisbatan ishonch hosil qiladi.

“Aksariyat kompaniyalar yuqori dividend to‘lash orqali barqaror dividend siyosatiga amal qilishadi va bu orqali aksiyalarning bozor qiymatini oshirishi mumkin, deb hisoblashadi. Bundan tashqari, bozorda bunday kompaniyalarning obro‘yi yaxshilanmoqda va investorlar ham bunday kompaniyalarni ma’qul ko‘rmoqda. Shunday qilib, ushbu siyosatni olib boradigan kompaniyalar zarur bo‘lganda kompaniya faoliyatini kengaytirish va rivojlantirish uchun qo‘shimcha mablag‘ to‘plash uchun bozorga muvaffaqiyatli murojaat qilishlari mumkin” [10]. Ko‘plab kompaniyalar yuqori dividend to‘lash orqali barqaror dividend siyosatini yuritishga intiladi. Bunday yondashuv aksiyalarning bozor qiymatini oshirishga xizmat qiladi. Shuningdek, bu kompaniyalarning bozordagi obro‘yini oshirib, investorlar orasida ishonch uyg‘otadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Aksiyadorlik jamiyatlari investitsion jozibadorligini oshirishning nazariy jihatlarini o‘rganishda ilmiy abstraksiyalash, ilmiy mushohada, qiyosiy tahlil, analiz, sintez kabi tadqiqot metodlaridan foydalanilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Aksiyadorlik jamiyatlarining investitsion jozibadorligini nazariy jihatdan asoslashga xizmat qiluvchi muhim ilmiy yondashuvlar mavjud bo‘lib, ularning har biri kompaniyaning investitsiya resurslarini jalb qilish

salohiyatini turli iqtisodiy nuqtayi nazardan izohlaydi (1-jadval). Xususan, portfel investitsiyalari nazariyasi aksiyadorlik jamiyatlari aksiyalarining risk va daromadlilik xususiyatlarini hisobga olgan holda investorlar investitsiya portfelini diversifikatsiyalash imkoniyatlarini asoslaydi. Kapital aktivlarni baholash modeli (CAPM) esa aksiyalarning kutilayotgan daromadliligini tizimli risk darajasi bilan bog‘liq holda aniqlash orqali investitsiya qarorlarining iqtisodiy samaradorligini baholashga imkon beradi. Agentlik nazariyasi aksiyadorlar va kompaniya menejmenti o‘rtasida yuzaga kelishi mumkin bo‘lgan manfaatlar nomuvofiqligini kamaytirish, korporativ nazoratni kuchaytirish hamda boshqaruv qarorlarining hisobdorligini ta’minlash zarurligini nazariy jihatdan asoslaydi. Axborot asimmetriyasi nazariyasiga muvofiq, kompaniya rahbariyati va tashqi investorlar o‘rtasidagi axborot tafovutlarini qisqartirish moliyaviy hisobotlarning shaffofligini oshirish, investitsiyaviy noaniqliklarni kamaytirish va investorlar ishonchini mustahkamlashning muhim sharti hisoblanadi. Signallar nazariyasi doirasida aksiyadorlik jamiyatlari tomonidan barqaror dividend siyosatini yuritish, moliyaviy natijalarning ijobiy dinamikasini namoyon etish va mustaqil audit xulosalarini e’lon qilish investorlar uchun kompaniyaning iqtisodiy salohiyatini ifodalovchi muhim axborot signallari sifatida qaraladi. Samarali bozor gipotezasi esa fond bozorida mavjud axborotlarning aksiyalar narxida qay darajada aks etishini tushuntirib, investitsion qarorlar qabul qilishda bozor axborotlari, moliyaviy ko‘rsatkichlar va narx dinamikasining ahamiyatini ochib beradi.

1-jadval
Investitsion jozibadorlikni izohlovchi nazariy yondashuvlar [11][1]

№	Nazariy yondashuv	Asosiy mazmuni	Aksiyadorlik jamiyatlari faoliyatidagi ahamiyati
1	Portfel investitsiyalari nazariyasi	Investitsiyalarni risk va daromadlilik nisbatidan kelib chiqib diversifikatsiyalash	Aksiyalarni turli risk va daromadlilik xususiyatlari asosida investorlar portfeliga kiritish imkonini beradi.
2	Kapital aktivlarni baholash modeli (CAPM)	Kutilayotgan daromadlilikni tizimli risk bilan bog‘liq holda baholash	Kompaniya aksiyalarining talab etiladigan daromadlilik darajasini aniqlashga xizmat qiladi.
3	Agentlik nazariyasi	Aksiyadorlar va menejerlar manfaatlari o‘rtasidagi ziddiyatlarni kamaytirish	Korporativ nazorat va menejment hisobdorligini kuchaytiradi.
4	Axborot asimmetriyasi nazariyasi	Investorlar va kompaniya rahbariyati o‘rtasidagi axborot tafovutlarini o‘rganish	Moliyaviy hisobotlar ochiqligi va axborot shaffofligini oshirish zaruratini asoslaydi.
5	Signallar nazariyasi	Kompaniya tomonidan investorlar uchun ishonchli iqtisodiy signallarni shakllantirish	Barqaror dividendlar, foyda o‘sishi va sifatli audit orqali investorlar ishonchini oshiradi.
6	Samarali bozor gipotezasi	Bozor narxlarida mavjud axborotning aks etish darajasini izohlash	Aksiyalar narxining shakllanishi va bozor axborotlari ahamiyatini tushuntiradi.
7	Manfaatdor tomonlar nazariyasi	Kompaniya faoliyatida barcha manfaatdor tomonlar manfaatlarini hisobga olish	Aksiyadorlar, xodimlar, kreditorlar, mijozlar va jamiyat manfaatlarini muvofiqlashtiradi.
8	Resurslarga asoslangan yondashuv	Kompaniyaning noyob resurslari va tashkiliy salohiyatini raqobat ustunligi manbai sifatida baholash	Innovatsion salohiyat va intellektual kapital orqali investitsion jozibadorlikni oshiradi.

Manfaatdor tomonlar nazariyasi aksiyadorlik jamiyatlari faoliyatida faqat aksiyadorlarning moliyaviy manfaatlarini emas, balki xodimlar, kreditorlar, mijozlar, davlat va boshqa manfaatdor tomonlarning iqtisodiy manfaatlarini ham muvofiqlashtirish orqali uzoq muddatli barqaror rivojlanishni ta’minlashga yo‘naltirilgan. Resurslarga asoslangan yondashuv esa kompaniyaning noyob moddiy va nomoddiy resurslari, inson kapitali, innovatsion salohiyati hamda tashkiliy kompetensiyalarini raqobat ustunligini shakllantiruvchi omillar sifatida baholab, ularning investitsion jozibadorlikni oshirishdagi strategik ahamiyatini asoslaydi.

Aksiyadorlik jamiyatlarining investitsion jozibadorligini oshirishga bevosita va bilvosita ta’sir ko‘rsatuvchi asosiy ko‘rsatkichlar mavjud bo‘lib, ular kompaniyaning moliyaviy holati, bozor imkoniyatlari, korporativ boshqaruv sifati va strategik rivojlanish salohiyatini kompleks baholashga xizmat qiladi (2-jadval). Xususan, moliyaviy barqarorlik ko‘rsatkichlari, jumladan, joriy likvidlik, moliyaviy mustaqillik va qarz kapitalining xususiy kapitalga nisbati aksiyadorlik jamiyatining o‘z majburiyatlarini bajarish qobiliyatini hamda tashqi moliyalashtirish manbalariga bog‘liqlik darajasini aniqlash imkonini beradi.

1 Muallif ishlanmasi.

2-jadval
Aksiyadorlik jamiyatlarida investitsion jozibadorlikni oshirishga ta’sir qiluvchi asosiy ko‘rsatkichlar [12][2]

№	Ko‘rsatkichlar guruhi	Asosiy ko‘rsatkichlar	Investitsion jozibadorlikka ta’siri
1	Moliyaviy barqarorlik ko‘rsatkichlari	Joriy likvidlik, moliyaviy mustaqillik, qarz va kapital nisbati (D/E)	Kompaniyaning moliyaviy majburiyatlarini bajarish va uzoq muddatli barqarorligini ifodalaydi.
2	Rentabellik ko‘rsatkichlari	ROA, ROE, sof foyda marjasi	Aktivlar, xususiy kapital va sotuvlardan olinayotgan daromadlilik darajasini baholaydi.
3	Aksiyadorlik daromadliligi	EPS, DPS, Dividend Yield	Aksiyadorlarning har bir aksiya hisobiga oladigan daromadini tavsiflaydi.
4	Bozor qiymati ko‘rsatkichlari	P/E, P/B, P/S, bozor kapitallashuvi	Kompaniyaning fond bozoridagi bahosi va o‘sish salohiyatini aks ettiradi.
5	Aksiyalar likvidligi	Savdo hajmi, bitimlar soni, erkin muomaladagi aksiyalar ulushi (Free Float)	Investorlarning aksiyalarni sotib olish va sotish imkoniyatlarini kengaytiradi.
6	Dividend siyosati	Dividend to‘lovlari barqarorligi, dividend payout ratio, dividend o‘sish sur’ati	Investorlar uchun muntazam va prognoz qilinadigan daromad manbaini shakllantiradi.
7	Korporativ boshqaruv	Mustaqil direktorlar ulushi, kuzatuv kengashi samaradorligi, aksiyadorlar huquqlarini himoya qilish	Kompaniyaning boshqaruv sifati va investorlar manfaatlari himoyasini ta’minlaydi.
8	Axborot shaffofligi	Moliyaviy hisobotlarning o‘z vaqtida e’lon qilinishi, audit xulosasi, IFRS standartlariga muvofiqlik	Axborot asimmetriyasini kamaytirib, investorlar ishonchini oshiradi.
9	Investitsion faollik	Kapital qo‘yilmalar hajmi (CAPEX), investitsiya loyihalari rentabelligi (ROI), NPV	Kompaniyaning kelajakdagi rivojlanish va daromad yaratish salohiyatini ko‘rsatadi.
10	Biznes faoliyati samaradorligi	Aktivlar aylanuvchanligi, zaxiralar aylanuvchanligi, debitorlik qarzlari aylanuvchanligi	Mavjud resurslardan foydalanish samaradorligini tavsiflaydi.
11	Risklarni boshqarish	Operatsion risk, moliyaviy risk, valyuta riski, kredit riski	Kompaniyaning tashqi va ichki tahdidlarga chidamliligini baholaydi.
12	ESG ko‘rsatkichlari	Ekologik mas’uliyat, ijtimoiy mas’uliyat, korporativ boshqaruv reytingi	Xalqaro investorlar uchun kompaniyaning barqaror rivojlanish salohiyatini namoyon etadi.
13	Innovatsion rivojlanish	R&D xarajatlari, raqamlashtirish darajasi, innovatsion mahsulotlar ulushi	Kompaniyaning uzoq muddatli raqobatbardoshligi va bozor ulushini oshirish imkoniyatini belgilaydi.
14	Biznes o‘sishi	Tushum o‘sish sur’ati, sof foyda o‘sishi, aktivlar o‘sishi	Kompaniyaning rivojlanish dinamikasi va kelajakdagi daromad istiqbollarini ifodalaydi.
15	Investorlar bilan munosabatlar	Investorlar uchun axborot ochiqligi, IR faoliyati, investorlar murojaatlariga javob berish sifati	Investorlar bilan samarali kommunikatsiya va uzoq muddatli ishonchli munosabatlarni shakllantiradi.

Rentabellik ko‘rsatkichlari sifatida ROA, ROE va sof foyda marjasi kompaniyaning mavjud aktivlari, xususiy kapitali va sotuv hajmidan foydalanish samaradorligini ifodalab, investorlar uchun kapital kiritishning iqtisodiy manfaatdorligini baholashda muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bilan birga, EPS, DPS va Dividend Yield kabi aksiyadorlik daromadliligi ko‘rsatkichlari investorlarning har bir aksiya hisobiga oladigan foydasi va dividend daromadliligini aniqlash orqali kompaniyaning aksiyadorlar manfaatlarini ta’minlash salohiyatini namoyon etadi. P/E, P/B, P/S koeffitsiyentlari hamda bozor kapitallashuvi aksiyadorlik jamiyatining fond bozoridagi qiymatini, aksiyalarining baholanish darajasini va kelgusidagi o‘sish istiqbollarini aniqlashda muhim indikatorlar hisoblanadi. Aksiyalar likvidligini tavsiflovchi savdo hajmi, bitimlar soni va erkin muomaladagi aksiyalar ulushi investorlarning qimmatli qog‘ozlarni sotib olish va sotish imkoniyatlarini kengaytirib, fond bozoridagi investitsion faollikni rag‘batlantiradi. Dividend to‘lovlarining barqarorligi, dividend payout ratio va dividendlarning o‘sish sur’ati esa kompaniyaning foydani taqsimlash siyosati samaradorligini baholash hamda investorlar uchun

2 Muallif ishlanmasi.

uzoq muddatli va prognoz qilinadigan daromad manbaini shakllantirishga xizmat qiladi. Korporativ boshqaruv sifati, mustaqil direktorlar ulushi, kuzatuv kengashi faoliyati va aksiyadorlar huquqlarining himoyalanganligi kompaniya boshqaruvida manfaatlar muvozanatini ta'minlash orqali investorlar ishonchini mustahkamlovchi institutsional omillar sifatida namoyon bo'ladi. Moliyaviy hisobotlarning o'z vaqtida e'lon qilinishi, xalqaro moliyaviy hisobot standartlariga muvofiqlik va mustaqil audit xulosalarining mavjudligi axborot asimmetriyasini kamaytirib, investorlarning kompaniya faoliyati to'g'risida asoslangan qarorlar qabul qilish imkoniyatlarini kengaytiradi. Bundan tashqari, kapital qo'yilmalar hajmi, investitsiya loyihalarining rentabelligi, NPV ko'rsatkichi va biznes jarayonlari samaradorligi aksiyadorlik jamiyatining mavjud resurslardan foydalanish darajasi hamda kelajakda qo'shimcha iqtisodiy qiymat yaratish imkoniyatlarini belgilaydi.

Aksiyadorlik jamiyatlarining investitsion jozibadorligini oshirishga xizmat qiluvchi yo'nalishlarga alohida e'tibor qaratish lozim bo'lib, ular kompaniyaning moliyaviy barqarorligi, operatsion samaradorligi va uzoq muddatli raqobatbardoshligini ta'minlashga qaratilgan (1-rasm).

1-rasm. Aksiyadorlik jamiyatlarining investitsion jozibadorligini oshirishdagi muhim ahamiyatga ega yo'nalishlar [13][3]

Birinchi navbatda, moliyaviy barqarorlikni ta'minlash aksiyadorlik jamiyatlarining o'z majburiyatlarini o'z vaqtida bajarishi, moliyaviy mustaqilligini mustahkamlashi va investorlar uchun barqaror daromad olish imkoniyatlarini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Innovatsion texnologiyalarni joriy etish ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish jarayonlarini modernizatsiyalash, operatsion xarajatlarni qisqartirish hamda kompaniyaning yangi bozor segmentlariga kirib borish salohiyatini oshiradi. Xizmat sifatini yaxshilash esa iste'molchilar talablarini to'liq qondirish, mijozlar sodiqligini mustahkamlash va kompaniyaning bozordagi raqobat ustunligini kengaytirish orqali uning daromadlarini barqarorlashtirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, moliyaviy, operatsion, bozor va valyuta risklarini aniqlash, baholash hamda samarali boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish kutilmagan iqtisodiy yo'qotishlarning oldini olish va investitsiya kapitalining xavfsizligini ta'minlash imkonini beradi. Diversifikatsiya va strategik hamkorliklarni rivojlantirish kompaniyaning faoliyat yo'nalishlarini kengaytirish, yangi investitsiya manbalarini jalb qilish hamda turli bozorlardagi iqtisodiy xatarlarga nisbatan barqarorligini oshirishga yordam beradi. Moliyaviy shaffoflikni ta'minlash, xalqaro moliyaviy hisobot standartlarini joriy etish va kompaniya faoliyati to'g'risidagi axborotlarni o'z vaqtida oshkor qilish investorlar hamda boshqa manfaatdor tomonlar o'rtasida ishonchli axborot muhitini shakllantiradi. Jahon bozorlariga

3 Muallif ishlanmasi.

integratsiyalashuv aksiyadorlik jamiyatlarining xalqaro kapital bozorlariga chiqishi, xorijiy investorlar bilan hamkorlikni rivojlantirishi va ilg‘or korporativ boshqaruv tajribalarini o‘zlashtirishi uchun qo‘shimcha imkoniyatlar yaratadi. Bundan tashqari, barqaror rivojlanish va ijtimoiy mas’uliyat tamoyillariga rioya qilish ekologik xavfsizlikni ta’minlash, mehnat munosabatlarini takomillashtirish va korporativ boshqaruv sifatini oshirish orqali kompaniyaning xalqaro investitsiya muhitidagi nufuzini mustahkamlaydi. Mazkur yo‘nalishlarning o‘zaro uyg‘un holda amalga oshirilishi aksiyadorlik jamiyatlarining moliyaviy natijalarini yaxshilash, bozor qiymatini oshirish va uzoq muddatli investitsiya resurslarini jalb qilish imkoniyatlarini kengaytiradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Aksiyadorlik jamiyatlari investitsion jozibadorligini oshirishning nazariy jihatlarini tadqiq qilish asosida quyidagi xulosalar shakllantirilgan:

1. Aksiyadorlik jamiyatlarining investitsion jozibadorligi kompaniyaning moliyaviy-iqtisodiy holati, bozor qiymati, korporativ boshqaruv sifati, axborot shaffofligi va uzoq muddatli rivojlanish salohiyatini o‘zida mujassamlashtiruvchi kompleks iqtisodiy kategoriya sifatida namoyon bo‘ladi. Shu sababli mazkur tushunchani faqat rentabellik yoki dividend daromadliligi bilan baholash cheklangan yondashuv hisoblanib, moliyaviy va nomoliyaviy omillarni o‘zaro uyg‘unlashtirgan holda tadqiq etish maqsadga muvofiq;

2. Portfel investitsiyalari nazariyasi va kapital aktivlarni baholash modeli (CAPM) aksiyadorlik jamiyatlari aksiyalarining investitsion jozibadorligini risk va kutilayotgan daromadlilik o‘rtasidagi bog‘liqlik asosida baholashning nazariy-metodik asoslarini shakllantiradi. Ushbu yondashuvlardan foydalanish kompaniya aksiyalarining tizimli risk darajasini aniqlash, investorlar uchun talab etiladigan daromadlilikni hisoblash va investitsiya portfelini diversifikatsiyalash imkoniyatlarini kengaytiradi;

3. Axborot asimmetriyasi va signallar nazariyasi aksiyadorlik jamiyatlarining investitsion jozibadorligini oshirishda moliyaviy axborotlarning ochiqligi, ishonchliligi va o‘z vaqtida taqdim etilishining strategik ahamiyatini asoslaydi. Xususan, xalqaro moliyaviy hisobot standartlarini joriy etish, mustaqil audit sifatini oshirish, dividend siyosatining barqarorligini ta’minlash va kompaniyaning moliyaviy natijalarini muntazam e’lon qilish investorlar uchun ijobiy iqtisodiy signallarni shakllantiruvchi mexanizmlar sifatida qaralishi lozim;

4. Aksiyadorlik jamiyatlarining investitsion jozibadorligini baholashda moliyaviy barqarorlik, rentabellik, aksiyadorlik daromadliligi, bozor kapitallashuvi, aksiyalar likvidligi, dividend siyosati, biznes faoliyati samaradorligi kabi ko‘rsatkichlardan kompleks foydalanish zarur. Bunda ROA, ROE, EPS, DPS, Dividend Yield, P/E, P/B va D/E koeffitsiyentlari kompaniyaning moliyaviy natijalari hamda bozor tomonidan baholanishini aniqlashga xizmat qilsa, “free float” va savdo hajmi aksiyalarning bozor likvidligini tavsiflaydi;

5. Aksiyadorlik jamiyatlari investitsion jozibadorligini oshirishning zamonaviy nazariy asoslari innovatsion rivojlanish, ESG tamoyillari, raqamlashtirish, risk-menejment, xalqaro kapital bozorlariga integratsiyalashuv kabi strategik omillarni ham qamrab olishi lozim. Mazkur yo‘nalishlarni rivojlantirish kompaniyalarning operatsion samaradorligini oshirish, yangi investitsiya imkoniyatlarini yaratish, xalqaro institutsional investorlarni jalb qilish va uzoq muddatli raqobatbardoshlikni mustahkamlashga imkon beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Pahomov, V.A. (2005), Factors of investment attractiveness of enterprises - the contractor, Problems of entrepreneurship in Russia’s economy, Interuniversity collection of proceedings, Issue No. 8, Moscow, Strategic management Technology, pp. 116-125
2. Yurii A. Rolik. A Complex Approach to Evaluating the Innovation Strategy of a Company to Determine its Investment Attractiveness. // Procedia - Social and Behavioral Sciences, Volume 99, 6 November 2013, Pages 562-571
3. I.I. Glotova, E.P. Tomilina, B.A. Doronin, Yu.E. Klishina, O.N. Uglitskikh. Investment Attractiveness of the Company: Definition Approaches and Assessment Methods. // Proceedings of the Internation Conference on “Humanities and Social Sciences: Novations, Problems, Prospects” (HSSNPP 2019)
4. A.L.Zelezinskii, O.V.Arhipova, D.V.Hodos, V.S.Burko. Modern approaches to determining the investment attractiveness of a company for the purpose of its acquisition. // Экономический вектор №1(32) 2023
5. https://www.unipo.sk/public/media/3831/ZBORNIK%202012.pdf
6. Севрюгин, Ю.В. Оценка инвестиционной привлекательности промышленного предприятия [Текст]: автореф. дис..... канд. экон. наук. Ижевск, 2004. 27с.
7. Матвеев, Т.Н. Оценка инвестиционной привлекательности предприятия [Электронный ресурс] / Т.Н. Матвеев. Труды МГТА: электронный журнал. 26.09.11.
8. U.R.Xalikov. O‘zbekistonda fond bozori orqali investitsion faoliyatni moliyalashtirishni takomillashtirish. // Iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi avtoreferati, Toshkent, 2017. – 15 bet
9. Ashurov Zufar Abdullayevich. Korporativ boshqaruvning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmi va uni takomillashtirish masalalari. // “Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar” ilmiy elektron jurnali. № 4, iyul-avgust, 2017 yil. – 18-19 betlar
10. Elmirzayev, S. and Omonov, S. (2020) “Dividend policy analysis in developed countries and dividend aristocrats” International Finance and Accounting: Vol. 2020: Iss. 2, Article 22. Available at: https://uzjournals.edu.uz/interfinance/

vol2020/iss2/22
11. Piotr Misztal, Vasili Kulakov. Determinants of investment attractiveness of countries and investment climate assessment methods. Survey analysis. // Journal of modern science 6/60/2024.
12. Starovaya, Yulia, Investment Attractiveness Evaluation of High Growth Companies in Times of Economic Crisis (February 20, 2023). Available at SSRN: https://ssrn.com/abstract=4373264 or http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4373264
13. Muallif tomonidan shakllantirilgan.

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 10

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S–5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod tumani 15-mavze 19-uy

+998 93 718 40 07

https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal

t.me/yait_2100